

EL

MAGAZÍN

Divendres, 30 d'octubre de 2020

VIATGES

Bhutan, un país que preserva el medi ambient i és el paradís de la felicitat

TECNOLOGIA

L'Agència Espacial de Catalunya llançarà els dos primers nanosatèl·lits el 2021

ECONOMIA

L'aplicació de l'IVA en sanitat i educació privades i els seus efectes en la despesa pública

**MARTÍ
GIRONELL**

**"Som més jueus del
que puguem pensar"**

ENTREVISTA

MARTÍ
GIRONELL

**“Les paraules són
les pedres per bastir
els ponts d’entesa”**

L’any 2007, Martí Gironell (Besalú, 1971) debutava com a novel·lista amb ‘El pont dels jueus’. Poc s’imaginava que aquell relat ambientat al seu poble en plena edat mitjana esdevindria una de les novel·les històriques més venudes de la literatura catalana. Al cap de 13 anys i uns quants llibres més, reprèn el fil de la història amb ‘Paraula de jueu’, on el protagonista és en Kim, descendent dels constructors d’aquell pont arrossegat per un cop de riu. Ell se sent cridat a reconstruir-lo.

**Text: Jordi Vilarrodà
Fotografia: Albert Llimós**

Dos elements clau en la novel·la: un pont i la paraula. M’ha vingut al cap allò de Salvador Espriu, els “ponts de diàleg”...

La meva voluntat era tornar a aquest símbol d’entesa, el pont. Serveix per unir un costat i un altre. Estàvem entrant en un segle, el XIV, en què els ponts de diàleg entre dues cultures, dues comunitats i dues religions –molt potents en aquell moment– estaven trontollant. La gent normal i corrent no devia tenir aquesta sensació: hi havia relacions comercials i personals sense cap problema. Però a certes elits eclesiàstiques i a la cort reial els interessava sacsejar aquest pont i fer-lo caure. També vaig voler fer entendre que les paraules són les pedres per bastir aquest pont d’entesa. Parlar i conèixer l’altre: què hi ha darrere d’aquell que t’estan presentant com una amenaça. Davant d’això no hi ha res millor que demanar-li qui és i què pensa.

Hem idealitzat la convivència entre cultures a l’edat mitjana? Però arriba a un rabí de França i ja diu que allà estan passant coses...

Ve orquestrat des de la Santa Seu, a mitjan segle XIII. El papa Innocent III tenia la intenció d’esborrar els jueus de la faç de la terra, perquè qui tenia la veritat en majúscules eren els cristians. I va anar inculcant aquestes idees als pontífexs que el van succeir. Es va estenent per Europa, fins que veiem l’expulsió dels jueus del regne de França. Van baixant cap al sud, travessen els Pirineus i s’instal·len on hi ha comunitats que els donin suport: s’aturen a Besalú, Empúries, Girona... Van baixant pel llevant i comencen a arrelar i a formar part de la tradició catalana.

Encara que haguem conegut i conreat poc aquesta tradició.

He volgut reivindicar-ho. Hi ha molt de jueu, en el català. Som més jueus del que puguem pensar.

Van aportar moltíssim: a la medicina, a la cartografia, a la cuina també... Aquí hi surt Abraham Descatllar, que era metge del rei Pere III El Cerimoniós. És un exemple que jueus i cristians conviuen, i està documentat.

I per què es torça?

És on volia anar amb la novel·la. A veure com es va teixint l’ombra de dubte sobre els jueus fins a arribar l’expulsió.

Veiem que fins i tot es va recórrer a muntatges que semblarien avui de pel·lícula de conspiracions. Una criatura morta a les portes d’una sinagoga, per exemple.

És un fet real. Va aparèixer a les portes de la sinagoga del Call Major, a Barcelona. Guillem Sanfeliu –que és real, el lloctinent del Batlle– i el procurador de l’Hospital del Mar, Arnau Roig, comencen a vertebrar la gran campanya contra els jueus, que creixerà a base de rumors, el que avui en diríem *fake news*. El dubte es crea tergiversant les paraules, dotant-les d’una certa categoria amb un segell reial o pronunciant-les des d’una trona. Evidentment que és a partir d’invencions, però el poble no ho pot contrastar. Ara a nosaltres també ens poden vendre gat per llebre, però tens manera de contrastar-ho. A la novel·la hi ha un judici que és real: era gairebé prohibit que els jueus tinguessin testimonis que defensessin la seva innocència.

El lector ho ha de veure a través dels ulls d’un personatge que és víctima de la situació?

Connectes més amb el lector si li pots fer mirar així, des de la perspectiva d’algú que ho hagi patit. A partir de la documentació pots anar mostrant com era aquella realitat –en allò més cru i allò més pintoresc– donant-li al lector sensacions que el capbussen en la història i fa que se la senti seva. Una voluntat didàctica però no allisonadora: la lliçó ja la trauràs tu, com a lector.

És lícit fer-ne també una lectura presentista?

S’ha de llegir des d’aquella època, però pots extra-

polar-ho. Com costa ara que s'asseguin a parlar persones diferents: a vegades per ideologia, a vegades per interessos creats o per paraules llancívoles que s'han mal interpretat. Als Estats Units, al Pròxim Orient... Mirem-nos-hi una mica, amb les paraules que fem servir. En aquella època, hi havia una cultura jueva que creia que la paraula podia crear vida, però també pot crear mort.

Tornem al pont. El que es va construir en l'anterior novel·la i que el riu es va emportar, ara es vol refer. Per què era tan important?

El 17 de desembre de 1316, està documentat que les autoritats de Besalú lloguen els serveis de Pere Baró, mestre d'obra de Perpinyà, per reconstruir el pont que ha caigut. Per què? Perquè és una peça clau de l'economia i la política d'aquell moment. Podies controlar la gent que passava. I la informació. I a més, podies cobrar, la qual cosa engreixava les arques de manera important.

Estaven tots cridats a fer l'obra, era una empresa col·lectiva...

Jueus, cristians, frares, comerciants... tots han de destinar un moment del seu temps a col·laborar en aixecar un pont que servirà perquè tothom en pugui treure un profit.

Aquí hi situa el protagonista, que fa de nexa amb *El pont dels jueus*. en Kim. De Joaquim?.

De Yehoyakim, que és Joaquim en hebreu. I quan vaig saber que significa *el que construirà*, ja ho vaig tenir. Tot anava lligant. Se sent cridat a treballar en el pont, ho sent com un deure perquè és un Llobard, rebesnet del constructor del primer pont. Ell participará en els dos eixos de la trama: la construcció física del pont, el real, però com li diu un astrònom ell és també qui està cridat a mantenir dret i sense que fimbri aquest pont entre dues cultures, la jueva i la cristiana. En Kim és a mig camí entre els dos grans relats d'aquesta novel·la.

La construcció del pont s'entrebanca per rivalitats amb poblacions veïnes... En aquell moment també hi ha estratègies i equilibris de poders que influeixen en el curs de la història?

La documentació en una novel·la com aquesta és molt important, perquè descobreix elements que poden ser molt potents per bastir el relat. Per exemple, descobrir que hi ha una comunitat de les comunitats jueves, que es diu la Col·lecta (o la Col·lita). Servia per tenir un *calaix* on totes les comunitats jueves hi feien aportacions. I n'hi ha una, Besalú, que diu que no li surt a compte i vol sortir. Alguna de les que surten perjudicades estan disposades a evitar-ho, ni que sigui amb males arts. I el traverti —la pedra de Banyoles— amb què es feia el pont era propietat del monestir de Sant Esteve. I el seu abat és un personatge fosc, vaig saber que realment li havien picat el crostó per tenir uns comportaments poc ortodoxos, negocis foscos fora del monestir.

El personatge d'en Kim és un noi ambiciós. Besalú li queda petit?

Paraula de jueu es pot llegir, en aquest sentit, com una novel·la de creixement, o de coneixement. Un noi de 15 anys d'aquella època l'hem d'entendre com un de 25 de la nostra. Viu amb la seva besàvia, una dona que li ha ensenyat tot el que li podia ensenyar des de l'experiència...

És la primera que li parla del poder de la paraula.

L'ha instruït en diversos temes importants, entre els quals aquest. Un noi així té fam de veure què hi ha més enllà de les muralles de Besalú. I quan li apareix Nissim ben Rovèn, un dels jueus que baixa de França, expulsat, i va cap a Barcelona, s'hi apunta. L'havien convocat per a la redacció de les noves *tacannot* les lleis que havien de regir les relacions entre la comunitat jueva i la cristiana, un altre fet real. En Kim s'adonará que aquest home custodia un exemplar del Llibre de la Creació, molt important per a la cultura jueva. Les paraules.

Com és la Barcelona del segle XIV que troba?

La descobrim a través dels seus ulls. Des de la seva cruïlla al seu costumisme, la més real i la més reial. M'agrada oferir detalls al lector perquè ho visqui, des que entren pel carrer de Portaferri. Hi veu

“Yehoyakim vol dir ‘el que construirà’. Se sent cridat a treballar en el pont, ho sent com un deure perquè és un Llobard, rebesnet del constructor del primer pont”

una Barcelona camperola, comerciant, que viu de cara al mar. La Barcelona dels gremis que exposen el seu gènere al carrer. Descobrirà com interactua aquesta gent i qui posa ordre en aquest caos... i quin paper hi tenien els jueus. I allà al mig, pam! Salta l'amor de la seva vida. Algú que li canviarà la percepció de la vida... des de l'altra banda.

Una noia cristiana que està servint una família jueva. Era comú, en aquella època?

La figura de l'Ester està basada en documents que he pogut contrastar. Noies que venien dels pobles del voltant de Barcelona per treballar a l'Hospital de l'Almoïna. I ajudaven els jueus, a casa seva, quan pel sàbat ells complien el precepte i no podien fer

“Estàvem entrant en el segle XIV, en què els ponts de diàleg entre dues cultures, dues comunitats i dues religions molt potents en aquell moment estaven trontollant”

absolutament res. Algunes vivien en un règim de semiesclavatge, altres eren minyones. A través de les tradicions, dels costums o de la gastronomia fins i tot —fan els dolços de la festa del Purim— pots arribar a conèixer l'altre, i és el que els passa a ells. Aixequen un pont. Històricament, algunes van tenir un final trist, portades a judici i fins i tot executades per a escarment, perquè a cap altra se li acudeixi d'anar amb un jueu. Per l'altra banda també: en Kim demana al rabí si la seva comunitat li giraria l'esquena, en cas de fer el pas, i el rabí li diu que sí. Ell no ho entén: compleix els preceptes, i no pot complir el dictat del seu cor? És la reflexió de la novel·la: potser que fem més cas al nostre cor, i no tant al nostre cap. Per fer aquesta part, vaig llegir-me llibres que parlen d'experiències semblants que avui es viuen en alguns llocs del món, on les parelles mixtes són mal vistes.

“Seguir el dictat del cor” pot semblar utòpic o naïf, en segons quins contextos...

Sí, però jo crec que si penséssim i actuéssim més en aquest sentit, potser les coses anirien diferents. Si tinguéssim aquesta voluntat de fer servir les paraules que realment hem de fer servir, la voluntat de conèixer i saber...

Ha esmentat abans el Llibre de la Creació, que algú podria pensar que és ficció, i no és així. Què és aquest llibre i què significa per als jueus?

El vaig descobrir a partir d'una conversa amb Manuel Forcano, que és qui l'ha traduït al català. És un llibre màgic, perquè parla d'una fórmula per crear vida combinant paraules. Ells creien que les paraules tenien un poder, que segons què diguis i com ho diguis pot crear vida, o pot crear mort. Vaig pensar que era una possibilitat de reivindicar les paraules a través d'un llibre que tracta d'això.

Al costat contrari hi hauria els antievangelis...

Com que ells no tenien armes per enfrontar-se físicament a l'adversari cristià, ho feien a través de les paraules. Tergiversar-ne el sentit, i difondre un altre relat sobre els cristians. Una arma llancívola contra el cristià.

Les paraules eren l'únic patrimoni d'un poble perseguit...

I de tradició oral, sovint. Perquè els cremaven els llibres. Del Llibre de la Creació se n'havien fet diverses còpies per aquest motiu. Precisament es diu que els jueus eren perseguits perquè els volien arrabassar un llibre que tenia el poder de crear vida. És una teoria poc coneguda, però existia. Com a poble que es veia obligat a migrar, l'únic que es podien endur era l'experiència que havien acumulat, tenir-la al cap i explicar-la perquè algú la pogués tornar a aplicar.

Des que va fer *El pont dels jueus* sabia que havia de continuar-la amb aquesta altra novel·la?

Tenia clar que un dia o altre sortiria aquesta continuació, però sense cap idea prefixada. És tan fàcil com veure que, quan acabaves *El pont dels jueus*, Pere Baró es quedava amb el manuscrit als dits, abans d'afrontar l'encàrrec que tenia, el compromís de reconstruir el pont. I com anirà aquesta reconstrucció? Amb quin Besalú es trobarà i a quines circumstàncies s'haurà d'enfrontar? Em venia de gust fer-ho i em vaig posar a buscar documentació, a entrevistar-me amb gent que coneixia aquell segle tan convuls.

VIATGES

Arnau Sañé / Matoke Travel

BHUTAN, EL PAÍS MÉS FELIÇ DEL MÓN

Bhutan és un país tranquil, majoritàriament budista i fins fa relativament poc completament tancat al turisme exterior. La meitat del seu territori, que s'estén per la vessant sud de l'Himàlaia, està protegit per llei.

A Bhutan la preservació del medi ambient forma part de l'anomenat "índex de felicitat bruta", un concepte inventat pel rei Jigme Singye Wangchuck l'any 1972, i que tenia com a objectiu relativitzar la pobresa econòmica del país. La valoració de l'índex de felicitat es basa en l'opinió dels habitants cap a diversos temes: el seu benestar psicològic, l'ús que fan del temps, la vitalitat de la comunitat, la cultura, la salut, l'educació, el nivell de vida o la diversitat del medi ambient. El govern obté aquesta informació a través d'enquestes periòdiques als seus habitants i assegura que, veient les respostes, Bhutan és el país més feliç del món. La millor manera de comprovar-ho és visitant el país en persona, per això avui parlarem de què podem trobar a aquest país menut de la falda del cim del món.

L'única manera d'arribar a Bhutan és amb avió, i no és ben bé senzill. Els pilots autoritzats per aterrar a Bhutan no arriben a la vintena en tot el món, i tots treballen per la companyia local. Es tracta d'un aeroport col·locat ben bé entre muntanyes, i cal certa habilitat per aterrar-hi sense imprevistos. Tot i això, a dia d'avui la tecnologia permet viatjar a Bhutan amb total seguretat. Cal tenir en compte, això sí, que només s'hi pot volar des de Tailàndia, el Nepal o l'Índia, així que caldrà fer escala en un d'aquests països obligatòriament si ens volem endinsar al país de la felicitat.

L'aeroport, curiosament, no es troba a la capi-

tal, Timbu, a causa de la situació geogràfica que fa tant especial aquest país. El nostre punt d'arribada, doncs, és la ciutat de Paro. Si visiteu la ciutat en diumenge tindreu l'oportunitat de gaudir del mercat setmanal. Val la pena, diuen que el mercat és el cor del poble, i és veritat. Ben mirat, aquest no és pas gaire gran, però desprèn un aire tradicional, i és una molt bona introducció a alguns dels productes locals del país, des de la mel orgànica de Tsirang fins a uns quadrats de pell de vaca seca, més aviat gelatinosos, que es venen com a aperitiu i s'anomenen *khoo*. Són típics també els productes derivats del iac, l'equivalent a les nostres vaques, però més grossos i llanuts. Són els ungulats capaços de viure més amunt sobre el nivell del mar, i els podem trobar a les serralades de l'Himàlaia i les muntanyes de l'Àsia central, tant domèstics com salvatges fins als 6000 metres d'altitud.

Si viatgeu al Bhutan, no podeu marxar sense assistir a un dels acolorits festivals tradicionals. N'hi ha força durant tot l'any, però un dels més recomanables és el que celebra l'arribada de les grues a la vall de Phobjikha, i que té lloc al novembre. Les grues són ocells imponents, de més de dos metres d'envergadura i cinc quilos de pes. Tenen un coll llarg i negre, amb el característic toc vermell a sobre el cap. A Bhutan són venerades dins la religió budista, i estan protegides culturalment a tot el territori del país. El festival té l'objectiu de conscienciar la població de la importància de conservar aquests ocells en perill d'extinció. Durant el festival es canten cançons i es fan balls populars, i els més atrevits es disfressen per a l'ocasió, amb màscares i vestits en

del temps. Tot i així, a causa de la delicada ubicació pròxima a l'aigua, les inundacions són relativament freqüents i cal fer reformes per mantenir dret el monestir.

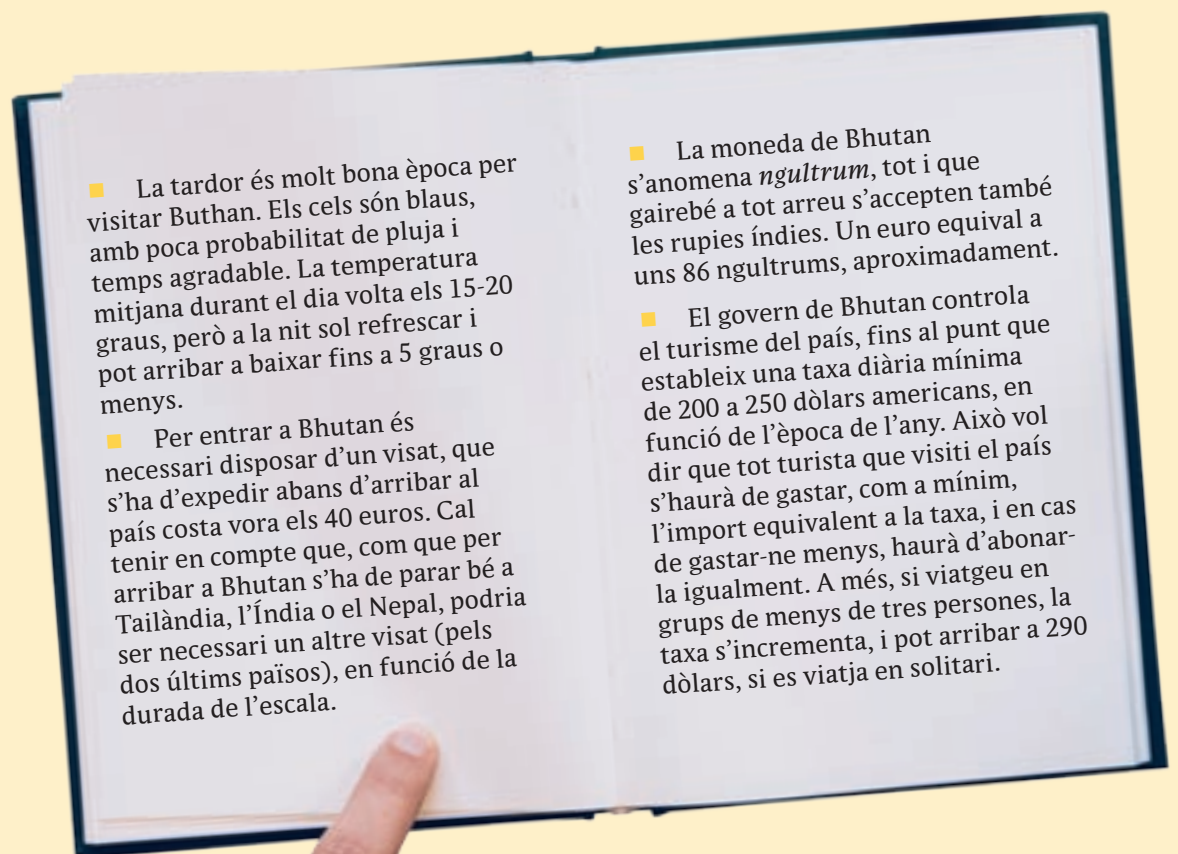
Per acabar, seria pecat deixar Bhutan sense visitar un dels temples més espectaculars de l'Àsia, i probablement del món. Estem parlant del monestir Taktsang Palphug, més conegut com a Niu del Tigre. Penjant literalment del cingle, a uns 1000 metre d'alçada de la vall de Paro, el Niu del Tigre va ser construït l'any 1692. El van construir just al

costat de la cova on diuen que el Gurú Padmasambhava, (introduïdor del budisme a Bhutan i una de les deïtats principals), va passar-se meditant tres anys, tres mesos, tres setmanes, tres dies i tres hores cap al segle VIII. L'accés, com bé imagineu, no és senzill. Només s'hi pot accedir a peu o a cavall, i cal recórrer els tres quilòmetres del corriol que hi porta, que puja fins els 2.600 metres sobre el nivell del mar. Un esforç que sens dubte val la pena, tractant-se de la icona del país més feliç del món.

honor a les preuades grues. Un cop gaudit del festival, és molt recomanable esmunyir-se entre les valls amb un bon guia per observar aquests ocells majestuosos en persona, mal que sigui a certa distància.

Seguint amb la fauna, a Bhutan tenim l'oportunitat d'observar un dels primats més amenaçats del món: el langur daurat, que només podem trobar aquí i al nord de l'Índia. Es tracta d'un mico més aviat petit, amb el pelatge del característic color daurat o a vegades tirant cap a color crema. Té la cara ben negra i una cua molt llarga, que a vegades passa del mig metre. A Bhutan, només el trobarem a la regió de les muntanyes negres, probablement saltant hàbilment entre arbres altíssims, ajudant-se amb la cua per mantenir l'equilibri.

Seguint amb el nostre recorregut cap a llevant anem a parar a Punakha, per contemplar una de les obres arquitectòniques més espectaculars del país, el Dzong de Punakha. És un monestir budista construït entre els anys 1637 i 1638, i actualment és la casa d'hivern del Cos de Monjos central de Bhutan. Es tracta d'un dels edificis més representatius de l'arquitectura de Bhutan. Ubicat entre dos rius, el Dzong s'alça imponent, i a la primavera, els famosos arbres de jacaranda esclaten de violeta i inunden les ja magnífiques vistes del temple. Les passes dels monjos que habiten el temple ressonen pels passadissos, i les gruixudes parets els refugien de les inclemències

- La tardor és molt bona època per visitar Buthan. Els cels són blaus, amb poca probabilitat de pluja i temps agradable. La temperatura mitjana durant el dia volta els 15-20 graus, però a la nit sol refrescar i pot arribar a baixar fins a 5 graus o menys.

- Per entrar a Bhutan és necessari disposar d'un visat, que s'ha d'expedir abans d'arribar al país costa vora els 40 euros. Cal tenir en compte que, com que per arribar a Bhutan s'ha de parar bé a Tailàndia, l'Índia o el Nepal, podria ser necessari un altre visat (pels dos últims països), en funció de la durada de l'escala.

- La moneda de Bhutan s'anomena *ngultrum*, tot i que gairebé a tot arreu s'accepten també les rupies índies. Un euro equival a uns 86 ngultrums, aproximadament.

- El govern de Bhutan controla el turisme del país, fins al punt que estableix una taxa diària mínima de 200 a 250 dòlars americans, en funció de l'època de l'any. Això vol dir que tot turista que visiti el país s'haurà de gastar, com a mínim, l'import equivalent a la taxa, i en cas de gastar-ne menys, haurà d'abonar-la igualment. A més, si viatgeu en grups de menys de tres persones, la taxa s'incrementa, i pot arribar a 290 dòlars, si es viatja en solitari.

AGÈNCIA DE VIATGES

Pg. Domènec Sert, 1, TARADELL
93 131 46 65 / 636 85 38 80
info@matoketravel.com

OPINIÓ

Carles Duarte

Un home al servei de la llengua

Amb aquest títol l'Abadia de Montserrat ha volgut afegir-se a la commemoració del centenari del naixement del professor Badia i Margarit, en un volum editat a cura del pare Josep Massot i Muntaner, premi d'Honor de les Lletres Catalanes. A l'inici del seu pròleg excel·lent, el pare Massot ens recorda que Badia va ser “una de les figures més destacades i més estimades del país fins a la seva mort el 2014” i ens en presenta amb un criteri exemplar la trajectòria. Ho fa evocant els seus orígens en el si d'una família catalanista i la seva etapa escolar a la mítica Blanquerna dirigida per Alexandre Galí.

Badia, que formava part de la lleva del biberó, va haver de fer els estudis universitaris enmig d'una postguerra marcada per la grisor opressiva del franquisme i amb la personalitat d'Antoni Grier exercint-hi, per la seva adhesió al règim, un protagonisme que no es corresponia amb les seves limitacions científiques. Badia, però, conscient d'aquestes mancances, es va posar en contacte amb els Estudis Universitaris Catalans organitzats dins el semiclandestí Institut d'Estudis Catalans, on va seguir cursos de Ramon Aramon i Serra, Jordi Rubió i

Balaguer i Pere Bohigas. El pare Massot es refereix a Badia com a “home treballador, metòdic i tenaç” i assenyala la relació que va establir amb Dámaso Alonso, Ramon Menéndez Pidal o el Consejo Superior de Investigaciones Científicas, que li van permetre aprofundir en els seus coneixements i començar a teixir una xarxa de connexions internacionals que va utilitzar per donar a conèixer

El Dr. Badia va sovintejar les estades acadèmiques com a professor a universitats europees i nord-americanes

i impulsar els estudis sobre la llengua catalana.

Catedràtic de gramàtica històrica des de 1948, el Dr. Badia va contribuir decisivament a organitzar a Barcelona el Congrés Internacional de Lingüística Romànica de 1953 i va sovintejar les estades acadèmiques com a professor a universitats europees i nord-americanes.

També en aquest àmbit cal assenyalar la seva implicació en la creació de Centre d'Études Catalanes de la Sorbona o de l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes i l'assumpció de la part catalana del programa panromànic PATROM (*Patronymica Romanica*).

El Dr. Badia, a més, va promoure amb el seu deixeble Germà Colón un ambiciós *Atlas Lingüístic del Domini Català* que ha estat enllestit sota la direcció de Joan Veny i Lúcia Pons. El professor Badia i Margarit, que va presidir el II Congrés Internacional de la Llengua Catalana (1986) i el Grup Català de Sociolingüística (1974), és autor d'obres fonamentals en el camp de la gramàtica, la gramàtica històrica, la sociolingüística o la història de la llengua. La culminació de la seva vida acadèmica el va dur al rectorat de la Universitat de Barcelona i va rebre les més altes distincions del nostre país. Avui, gràcies al pare Massot, amb la publicació d'*Antoni M. Badia i Margarit, un home al servei de la llengua* el podem conèixer millor i recuperem dos dels seus textos més representatius: *Ciència i passió dins la lingüística catalana* i *Presentació de la cultura catalana moderna*.

Xavier Menós

DE PAS

Sorpresa d'octubre

Cada quatre anys, durant la campanya electoral de les eleccions presidencials americanes s'espera l'aparició de l'anomenada “sorpresa d'octubre” que té el potencial de capgirar la cursa cap al despatx oval de la Casa Blanca. Per exemple, l'any 2000 es va filtrar que Bush havia estat arrestat l'any 1976 per conduir ebri; el 2008 que una tieta d'Obama estava residint a Boston de manera il·legal; o fa exactament quatre anys es va fer públic, a 48 hores d'un debat presidencial, una cinta de vídeo on el candidat per al Partit Republicà i ara president dels Estats Units afirmava que a les senyores les agafava pels seus membres genitals. Trump, en lloc de disculpar-se, va passar a l'atac i 24 hores després va organitzar una roda de premsa sorpresa acompanyat per un grup de dones que suposadament havien estat assetjades sexualment per Bill Clinton. Per a Trump la millor defensa és sempre un atac doble.

En un any tan atípic com el 2020 no podem parlar en singular i ja són diverses les sorpreses de tardor que han acompanyat tots els titulars. A la mort de Ruth Bader Ginsburg, que va esdevenir un

terratrèmol polític, s'hi de sumar el contagi de Donald Trump per coronavirus.

Arribo a Nova York després de sis mesos i veure tot un departament de classe turista amb només dues persones em va fer obrir els ulls a una realitat a la qual és impossible acostumar-se. Torneo a Nova York per un mes per empaquetar un pis i per posar un punt i seguit a una aventura que va començar fa 14 anys. Visito la ciutat després de l'esclat d'una

Manhattan guarda en el seu ADN la capacitat de regeneració

pandèmia que hi ha deixat moltes ferides. Manhattan guarda en el seu ADN la capacitat de regeneració i des de la finestra del taxi em va sorprendre veure grans carrers tancats i plens de terrasses i restaurants. La ciutat, i no m'ho esperava així, estava plena de vida.

Parlar de per què Nova York ha pogut controlar el coronavirus donaria per un article però jo només indicaré que dos

dies després d'haver arribat vaig rebre una trucada d'un rastrejador avisant-me de la quarantena obligatòria mentre m'oferia la possibilitat de traslladar-me durant dues setmanes a un hotel totalment gratuït.

Forçat a viure entre les meves memòries que comencen a ser guardades en caixes decideixo veure un documental de gairebé quatre hores de la PBS que parla de com la polarització s'ha instaurat en el país. El documental titulat *La Gran Divisió Americana: d'Obama a Trump* explica com els vuit anys d'un president que va vendre esperança i que va pregonar que acabaria unint un país van ser substituïts per un president que va fer la seva presentació en societat dient que els mexicans que arribaven als Estats Units eren uns violadors.

La ficció també ens dona elements per entendre el present. A *The Loudest Voice* (Movistar+) podem veure com un dels màxims estrategs de la dreta, Roger Ailes, i un canal de televisió, Fox News, han estat alguns dels responsables d'aquest caldo de cultiu que va portar el magnat Trump a la Casa Blanca. No se la perdin.

OPINIÓ

Josep Burgaya

DES DE FORA

Brots verds a Llatinoamèrica

Enmig dels nefastos indicadors de la Covid que despullen la nostra societat i posen en evidència les immenses febleses, a Bolívia i Xile s'han donat processos que poden induir a un cert optimisme i evitar caure en l'espiral de la derrota. L'aclaparadora victòria electoral de l'esquerra del MAS certifica la voluntat de la ciutadania boliviana de continuar avançant de manera cohesionada i fa fora del poder una dreta extraordinàriament reaccionària que havia arribat ara fa un any al govern de manera vergonyant de la mà d'un cop d'estat clarament dirigit, com si tornéssim als setanta, des de l'ambaixada dels EUA. En la croada contra els governs anomenats nacional-populars llatinoamericans, derrocar el de Bolívia i la figura exòtica d'Evo Morales resultava crucial per enfortir el retorn de les oligarquies al poder d'un continent sud-americà la situació dels habitants del qual no interessa a ningú, però en canvi sí els abundants recursos del sol i del subsòl. Des d'Europa, l'indigenisme de Morales ens podia semblar folklòric en excés i el seu discurs i formes exageradament populistes. La realitat, però, és que va proporcionar als indígenes una condició de ciutadans que els havien negat els governs conservadors i oligàrquics durant bona part de la seva història. Els va retornar la seva dignitat, a més de portar a terme unes poderoses transformacions econòmiques que anaven traient el país del secular endarreriment i una part significativa dels seus habitants de la misèria.

Amb la primmirada visió europea, probablement no ens acabaven d'agradar les formes de Morales, el qual segurament no es va saber retirar a temps i va voler estirar la seva presidència portant a terme una dubtosa reforma constitucional. Però resulta inqüestionable que durant els 14 anys de polítiques progressistes el PIB del país s'ha triplicat, la pobresa extrema ha passat del 40% de la població al 15% i la ciutadania amb ingressos mitjans ja supera el 60%. L'esperpèntica dreta que va ocupar el palau presidencial bíblia en mà ara fa un any també va ser molt eloqüent quan el primer que va fer va ser incendiar la fornida biblioteca del reputat intel·lectual i vicepresident fins aleshores, Álvaro García Linera. Ara ha estat derrotada de manera contundent i aclaparadora.

A Xile s'ha aprovat en referèndum trencar definitivament amb l'etapa del dictador Augusto Pinochet, exigint una nova constitució. Pot semblar un pronunciament purament simbòlic, però té molt de calat. La dreta governant no va tenir més remei que donar sortida amb la consulta a unes poderoses i fins i tot violentes mobilitzacions que exigien un canvi profund en la política però també en l'economia xilena. La dictadura va portar aquest país a ser camp d'experiments de les polítiques neoliberals més extremes, sense serveis públics i sense cap mena de protecció social, pretenent erigir-se en un model de desenvolupament per a tota l'Amèrica Llatina basat en el més radical *laissez-faire*. Amb el

pas dels anys, i sobretot a partir de la crisi de 2008, la davallada econòmica del país i la seva fractura social ha estat brutal. Les classes mitjanes notablement precaritzades i empobrides i cada vegada més sectors socials exclosos, que contrasten amb una classe dominant que ha acumulat riquesa de manera gairebé impúdica. En un país sense cap mena de xarxa de protecció social els malestars van acabar explotant, especialment contra la dreta governant encara d'alguna manera emparentada amb el dictador, però també contra tot el sistema polític de partits, que clarament no es van adonar de la situació de desemparedament i humiliació, com tampoc van saber reaccionar proposant alternatives. Les grandioses mobilitzacions, en alguns moments caòtiques i irades, van forçar el referèndum sobre l'extinció de la carta magna. Per als xilens, el procés d'elaboració d'una nova constitució ha de significar l'inici d'un procés de canvis profunds en l'àmbit polític, tallant amb el sagnant passat, però sobretot econòmics i socials. Necessiten una nova perspectiva, noves oportunitats i un nou repartiment. El dubte és si en el sistema polític xilè algun partit serà capaç de bastir un projecte engrescador i emancipador tant de les poques famílies històricament dominants i dedicades a les activitats extractives com de la subjugació a un model purament exportador de primeres matèries i de la subordinació als Estats Units. Malgrat tot, s'obren temps d'esperança.

Susanna Barquin

DE ROSSEGONS

'No future'?

Fa setmanes que estic emboirada. Saps quan no vols afrontar alguna qüestió i l'emboiques ben embolicada i la colgues ben endins a veure si finalment tot queda en l'oblit? Doncs això és el que miro de fer, però em costa. Em costa oblidar com de difícil és fer plans per a la setmana que ve o per al mes que ve, perquè la veritat és que faig un esforç per viure al dia. Em pregunto com s'ho feien els argentins per resistir amb una inflació galopant, quan cada dia canviaven els preus de tots els articles, alimentació inclosa, i calia decidir què compraven avui abans que demà no hagués pujat el preu. Ara passa als argentins i ens passa a nosaltres i a tothom. Em passa a mi. No sé fer plans, no en puc fer.

Al llarg de la història del pensament, la relació entre la persona i el món ha estat una de les qüestions que més ha ocupat, i no és estrany. Segur que si ens parem a pensar entendrem que hi hagi dubtes

sobre si existeix o no un país anomenat Vietnam, o Myanmar, o les Illes Verges britàniques perquè no hi hem estat mai. O quan trobem algú que fa anys que no veiem, i ens sobta que no hagi quedat atrapat en la mateixa edat i pes que tenia l'última vegada que vam coincidir. Què passa amb el món quan no l'estem mirant és una de les qüestions que ha ocupat durant segles pensadors i científics, i encara ara no s'ha resolt res en ferm. No obstant això, he de dir que malgrat els esforços que faig per apartar la mirada d'allò que m'emboira, malgrat que ho emboliqui ben embolicat i ho colgui en el forat més profund que trobi, el món es presenta amb tota la cruesa i m'avisava que avui no puc saber si la setmana que ve podré sortir de casa. Nosaltres, deien fa unes dècades, seleccionem la realitat que veiem i la remodelem perquè s'avinqui a les nostres creences sobre el tipus de món on vivim. No tinc cap dubte que

aquesta afirmació encara és vigent, i si no, que ho diguin als negacionistes, capaços de portar a l'absurd un argument sense substància. Magrat això, per molt que jo seleccioni la realitat i la remodeli, continuo sense saber què passarà la setmana que ve, i faig plans sense gaire esma.

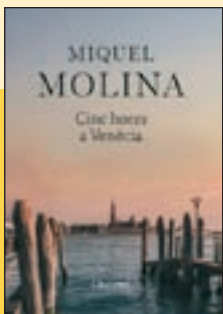
"*When there's no future, how can there be sin*" ('quan no hi ha futur, com pot haver-hi pecat') cantaven els Sex Pistols l'any 1977. Tal vegada sigui cert que l'única forma de sobreviure a la manca de plans sigui viure com si no hi hagués demà. Tal vegada la moralitat sigui una parenta tan pròxima de la capacitat de fer plans de futur que perd el sentit quan el món es torna boig. Però jo em resisteixo a pensar així. Em costa deixar de fer propostes de futur, ni que siguin per a l'any que ve, ni que siguin per a la setmana que ve. Deu ser que, finalment humana, no em puc resistir a establir objectius i a desitjar una realitat que encara no hi és.

NOVETATS EDITORIALS

'Flors per a l'Algernon'

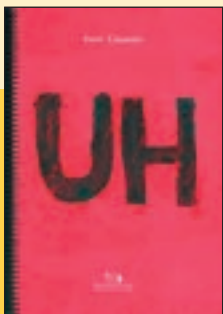
Daniel Keyes
Les Altres Herbes

El nou segell creat per Males Herbes i L'Altra Editorial s'estrena amb la publicació d'aquesta novel·la, que als Estats Units és un clàssic i aquí, desconeguda. Charlie Gordon, un jove amb discapacitat mental, rep la proposta d'uns científics: si es deixa operar, serà com els altres. Però no imagina com això li arribarà a canviar la vida.

'Cinc hores a Venècia'

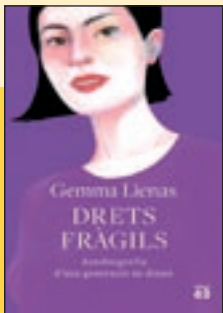
Miquel Molina
Univers

Aquest és un llibre de viatges, però amb tremp literari. El periodista i escriptor Miquel Molina dibuixa un recorregut personal per la Venècia que s'allunya de la postal i la massificació turística. La Venècia dels carrerons i els canals sense góndoles, la dels personatges que hi han viscut o hi han trobat refugi... Com descobrir una ciutat nova.

'Uh'

Enric Casasses
Psgès Ed.

Coincideix el 30è aniversari de Pagès Editors amb l'entrega a Enric Casasses, autor d'aquest llibre, del Premi d'Honor de les Lletres Catalanes. El poeta mateix explica que qualsevol fragment del llibre ha estat concebut com si contingués tot el seu conjunt de més de 9.000 versos. Qualsevol pàgina pot ser llegida com un poema independent.

'Drets fràgils'

Gemma Lienas
Ed. 62

L'autora pertany a una generació de dones que va haver d'obrir camí en la lluita feminista, la de les que van viure la joventut en la transició. I ho explica en aquest llibre, un assaig de fort component autobiogràfic destinat a les que han vingut darrere d'ella. El títol fa referència a la fragilitat d'uns drets que s'han aconseguit amb molt d'esforç.

'Aprendre a morir per poder viure'

Xavi Argemí 7 Rosa dels Vents

L'autor d'aquest llibre és un jove que té 25 anys que pateix una malaltia degenerativa incurable, la distròfia muscular de Duchenne. Fa temps que ha après a conviure amb la perspectiva de la mort, "I, paradoxalment, la meua vida no està essent –en sentit estricte– una vida desgraciada", explica ell mateix. Un llibre inspirador.

GEOGRAFIA LITERÀRIA

endrets
Geografia Literària dels
Països Catalans
www.endrets.cat

Llorenç Soldevila

Sant Andreu

“Estones terribles, desvaris innominables, desig de la mort. I els fums de les xemeneies, els núvols dramàtics de la tardor, la franja violeta del mar, li recorden la boira de Comarquinal, les cantonades barroques, els arcs de la plaça, les campanes familiars, el ròdol de claror de mel damunt la catifa; en Pere!, miratge de l'amor, cada dia una mica més esborrat. Recorda la companyia d'en Tomàs... grosser... sol com ella... vexat... innocent... culpable... seu, ara que és lluny... les besades, la pressió dels braços de l'home... seu.

Li sembla que hauria d'anar-se'n, que tard o d'hora se n'anirà qui sap on, enllà d'aquella boirina... per oblidar de debò. Potser enllà d'enllà hi ha la felicitat i, anant més lluny, donaria la volta al món i es trobaria de cara al poble que l'ha rebutjada, poble odiós, poble estimat, amb tota la seva gent que també sofreix i ha de morir, com ella, que hauran de rodolar daltabaix de la fondalada misteriosa, impalpable, amb l'inútil anhel d'evadir-se...

¿Anar a la delícia, a l'horror de Comarquinal impossible? Quedar-se al convent? Travessar el mar? Fondre's cel amunt, com una volva, en les blavors de l'aire! Senyor!, només una mica de felicitat!; una mica de la Vostra serenor divina. Senyor Déu!, per no morir ofegada, per alliberar-se del resclosiment d'aquestes parets mediocres que l'empresonen. Senyor!; una mica de felicitat de no res...

Mossèn Joan Serra interromp la lectura de la darrera carta de la Laura que li conta totes aquestes vaguetats; contempla els caràcters de l'escriptura, fina, vacil·lant, incerta com la mà que els ha traçats. Rodeja el paper amb els dos braços; hi acost els llavis, reverentment.

-Laura!; il·lusa incorregible... -mormola.

La Laura, darrera la seva finestra de Pedralbes, contempla, amb angou, la llunyania del mar, temptadora, enganyosa

Mossèn Joan, a Comarquinal, des de la seva finestra, mira com la boira li esfuma totes les llunyanies; i encara sembla que no hi estigui ben avesat. I la boira, densa, cau i abruga la ciutat amb tots els seus sants vius i morts. ”

Miquel Llor

AUTOR

Miquel Llor
(1894-1966)

OBRA

'Laura a la Ciutat
dels Sants'
Ed. 62 (1979)

INDRET

Sant Andreu

MUNICIPI

Gurb

COMARCA

Osona

Situada a la part alta del municipi de Gurb de la Plana, l'església de Satn Andreu domina una bona panoràmica i, entre altres masos, el de Mont-ral. Al cementiri proper, hi ha la tomba de Laura o Mercè de Ventós es troba a mà esquerra en el nínxol 192 o 201 (la clau del cementiri s'ha d'anar a demanar a la farmàcia de Gurb, a peu de carretera). Hi escau la lectura del final de la novel·la, perquè en realitat, Mercè de Ventós se'n va anar de Comarquinal cap a Barcelona tal com es narra a la ficció, però durant la guerra va haver de demanar acolliment, de nou, als de Rocafiguera i així passà els últims temps de la seva vida al mas de Mont-ral.

ARACEL MERINO

Capítol 9

El Lluçanès

Un territori feréstec, de pastures i ancestral

El Lluçanès és una comarca natural situada a l'oest d'Osona, a la Catalunya central. Està enfilat dalt d'un altiplà, i hi ha més d'una desena de pobles que estan connectats per un fil invisible i feréstec. Tots amb la mateixa essència: una vida rural, pausada i senzilla. Una empremta que s'emmira en la cuina tradicional i catalana que s'hi fa, plena de productes de proximitat que dona la mateixa terra. A l'estiu, sol. I a l'hivern, fred i postals de llars de foc a tot drap.

L'església de Sant Feliu Sasserra

L'església va ser reedificada al segle XVI en estil gòtic tardà. Està situada al bell mig del nucli antic i medieval de Sant Feliu Sasserra. Té tres naus de planta rectangular i té annexada una capella del segle XIX.

Qui vulgui observar amb mirada d'ocell bona part de la Catalunya Central i el Pirineu només cal que arribi fins al Lluçanès. El santuari

de la Mare de Déu dels Munts és només un dels miradors des d'on es viuen postes de sol majestuoses. De fet, és una terra en què també es pot

UNA MIRADA AL PATRIMONI

2

El monestir de Santa Maria de Lluçà

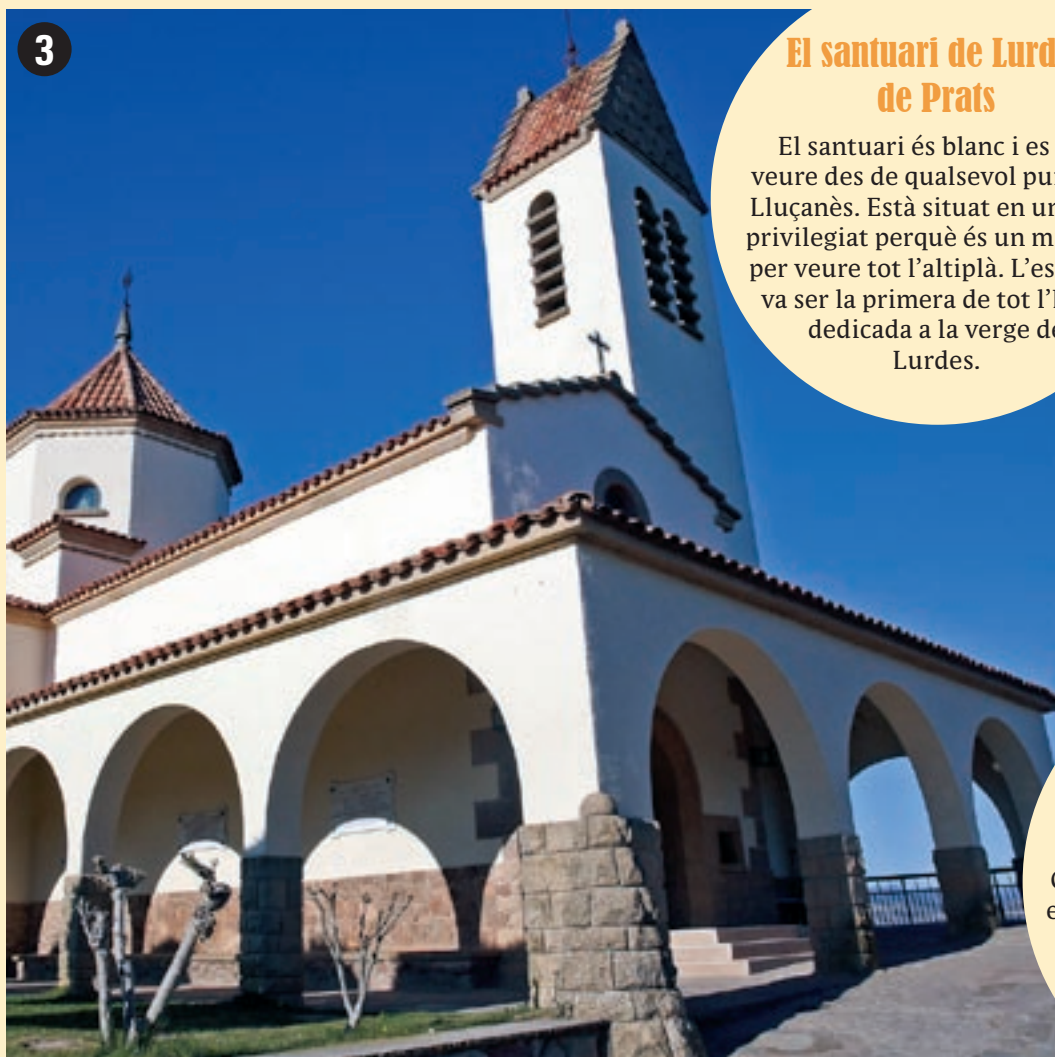
El conjunt de Santa Maria de Lluçà està format per l'església, el claustre i les dependències monàstiques. L'església va ser construïda l'any 905 i en substituïa una d'antiga que estava situada als peus del castell de Lluçà, que s'alça al cim del turó. A l'interior del conjunt, s'erigeix el claustre, de dimensions més petites, amb 22 capitells que estan decorats amb motius humans, animals i vegetals. L'any 1954 van descobrir les pintures que estan guardades a les dependències rectorals i que decoraven la part inferior de la volta del cor de l'església. Hi havia representat un pantocràtor i també escenes de la vida de Crist i sant Agustí, perquè al mateix conjunt hi havia hagut una comunitat de monjos agustinians.

3

El santuari de Lurdes de Prats

El santuari és blanc i es pot veure des de qualsevol punt del Lluçanès. Està situat en un punt privilegiat perquè és un mirador per veure tot l'altiplà. L'església va ser la primera de tot l'Estat dedicada a la verge de Lurdes.

El santuari de la Mare de Déu dels Munts

És un mirador espectacular des d'on es pot veure el Montseny, el Collsacabra, els Pirineus orientals, el Pedraforca, el Cadí i Montserrat, entre d'altres. És un dels símbols del Lluçanès i s'hi han organitzat activitats per reconèixer el territori com a comarca.

passejar entre pastures ramaderes, i on es pot badar a cada racó dalt d'una bicicleta. A cada indret hi ha una empremta històrica, amb

monestirs i capelles romàniques, fires de bruixes i bandolers, i guerres de francesos i carlins. Tot plegat, a ritme pausat de vida rural.

5

Fer i desfer camins dalt d'una bicicleta

La tradició de pedalar pels camins i els boscos del Lluçanès és innegable. És un territori exigent i feréstec ple de miradors i una de les seus de la bicicleta. De fet al Lluçanès hi va néixer la Burricleta, una iniciativa per descobrir aquesta terra fugint del ritme frenètic de la ciutat. Regina Casas i Joan Sales van decidir fusionar una bicicleta elèctrica i les alforges que s'utilitzaven dalt d'un ruc català. Tot plegat amb l'objectiu de descobrir el Lluçanès sense pressa i fer parades a cada racó per badar-hi. Des del Centre Burricleta Lluçanès hi ha sis rutes senyalitzades fins a Sant Boi de Lluçanès, Alps, Lluçà i Sant Martí Xic, entre d'altres propostes.

Josep Riera, poeta: "De matinada surto a veure els camps, l'albada ja mata les fulles de blat i em llepen les mans quan les acarono. De retorn a casa, la tinta tèbia s'estén dòcil sobre els mots d'un poema. I al migdia d'aquell dia, seiem, i el sol i el verd omple la nostra taula. Posem veu tranquil·la al feix de paraules lleus. Escric la data a les estovalles".

4

6

El Lluçanès, terra de ramaderia

La ramaderia té un pes cabdal en l'economia al Lluçanès. Hi ha desenes de petites explotacions ramaderes com la de Mas Reixach. Judit Ordeig, de família pagesa, va decidir fa quatre anys fer créixer un ramat de 300 ovelles i cabres amb l'objectiu de vendre un producte de qualitat i proximitat. "És una feina que hi has de ser cada dia, però no ho canviaria per res. L'has de sentir i estimar i no ho veig com un negoci", explica Ordeig. De fet, afegeix que pel fet de ser dona "he hagut de demostrar més coses per fer la meva feina".

És impossible marxar del Lluçanès amb les butxaques buides. La gastronomia i el seu producte fan que qualsevol visitant vulgui entrar a cada

forn, restaurant o botiga de queviures. L'entorn també regala raconades plenes de rovellons i bromoses, un paradís per als boletaires.

UNTAST GASTRONÒMIC

El Forn Cal Pujals, una parada indispensable per tastar-hi el pa d'abans

Si un ha perdut l'esperança de trobar el pa i la coca que es feien antigament, a Sant Boi de Lluçanès la recupera. A Cal Pujals no s'hi fabrica pa, s'hi fa pa. I sense tallar, tal com surt del forn de llenya. En Sergi i en Dani van seguir amb convicció la tradició de casa. Sabien la duresa dels horaris i la dedicació de l'ofici, però la satisfacció de veure centenars de veïns i visitants diaris que pugen al Lluçanès per comprar-hi fa que "valgui la pena".

La Fonda d'Alpens, quan la cuina de casa va més enllà d'una acadèmia

Tothom que ha menjat al Lluçanès li han parat la taula a la Fonda d'Alpens. Sigui per fer un esmorzar de forquilla i ganivet o per dinar. A la carta s'hi poden trobar canelons de senglar, guisats de la cuina catalana i infinitats de plats amb productes de temporada com els bolets i el moniato. En Joan Enric, fill de la Pepeta, assegura que de cuinar no "n'he après a cap acadèmia", sinó de les receptes de la mare i "d'anar-nos cremant" als fogons.

Els bolets, els formatges i els llegums, el trident gastronòmic del Lluçanès

La comarca natural del Lluçanès presumeix dels productes que li dona la terra i els qui la consumeixen. És un paradís per als boletaires, que cada temporada marxen amb els cistells plens. També hi treballen més d'una desena de productors que han estat premiats a escala europea amb productes com el formatge i la llet. A més, s'hi conreen llegums com el cigró d'Oristà, petit, de pell fina i de ràpida cocció.

UN PASSEIG AMB PARADES

Terra de transhumància

Dels camins de transhumància s'hi van forjar pobles que avui en dia conformen el Lluçanès. A Santa Creu de Jutglar hi conflueixen dos dels principals camins ramaders que travessen el Lluçanès. Camins que pujaven de les planes cap a les zones altes de pastura durant la primavera. D'aquesta activitat en queden molts elements de riquesa patrimonial com basses d'abeuratge dels ramats, pletes, fites ramaderes, i costums i tradicions com festes i balls. De fet, cada primer diumenge de maig se celebra la Fira de la Transhumància a Santa Creu de Jutglar. Hi ha parades de productes alimentaris i també s'hi fan activitats com caminades, esmorzar popular, tallers i jocs, entre d'altres propostes.

La Fira d'en Rocaguinarda

Olost es converteix cada any en el centre neuràlgic del bandolerisme. El nucli antic del poble passa a ser la seu de la llegenda del bandoler Perot Rocaguinarda, un dels

bandolers més populars de l'època moderna i que enfrontava els nyerros i els cadells. A la fira s'ambienten tots els carrers al segle XVII amb espectacles teatrals i escenes que parlen de tortures, barjaules, tavernes, bandolers i deformitats. Tot plegat, des del sentit de l'humor i amb l'objectiu de lligar les llegendes amb l'actualitat històrica del país.

Enric Pla, l'excel·lència de la forja

Enric Pla és fill de Lluçà i fa vint anys va obrir el seu propi taller a Alpens. Treballa en projectes de forja artística i en escultura de petit i gran format i està considerat un dels millors forjadors del país. La seva inspiració surt de la pròpia naturalesa i de l'entorn del Lluçanès i sobretot de la seva admiració per artistes puntals com Gaudí, Puig i Cadafalch o Domènech i Montaner, i també Chillida. Dels inesgotables encàrrecs que rep cada any, n'hi ha un que probablement es convertirà en història: un projecte per acabar de

construir els elements decoratius de la Sagrada Família de Barcelona. Tot i la immensitat del projecte, Pla entén que tot passa per un mateix objectiu: fer arribar la forja i la seva essència a tots els públics.

Alpens, l'escola europea de la forja

Els carrers i places d'Alpens estan plens de magnífiques peces de forja. El poble s'ha posicionat com el punt de trobada més important del món de la forja a escala estatal i europea. S'hi celebra de forma biennal la Trobada Internacional de Forjadors, on assisteixen forjadors de l'Estat i de països diversos com Ucraïna, França, Àustria i Itàlia i també del Japó i Austràlia. Els artistes posen en comú les seves obres i també en creen de noves. Durant la trobada es construeix una peça col·lectiva entre tots els forjadors, mestres i aprenents, després que s'hagi definit el projecte prèviament. A la plaça dels Forjadors d'Alpens hi cremen fornals durant tres dies i també s'hi pot veure una exposició de peces de forja.

LLENGUA

EL 9 ETS I UTS

144

LÈXIC

Tres paraules osonenques inexistents al DIEC

El *Diccionari de la llengua catalana* (DIEC), de l'Institut d'Estudis Catalans, pretén ser una eina lexicogràfica en què caben paraules dels diferents dialectes, però no tant les més locals i de menys extensió geogràfica, perquè és un diccionari general. És una obra que conté, evidentment, paraules del lèxic comú al costat de paraules dialectals, de variants socials o de paraules d'especialització. Avui veurem tres exemples de mots que s'usen a Osona i no són al diccionari normatiu –n'hi podria haver més, segur–. Potser no hi apareixen perquè no són gaire locals. És el que podríem pensar de **biot**, que vol dir 'bassal, clot amb aigua', segons el DCVB. Si mirem on es fa servir aquest mot, veiem que la

seva extensió no és pas tan petita: l'Empordà, la Garrotxa, Guàrdies, Girona, Plana de Vic, el Lluçanès, Reus. La mateixa cosa passa amb **galejar** i **galejador(a)**. La primera, de fet, la trobem al DIEC, però no amb aquest significat: Celebrar una festa sorollosament, especialment amb salves d'escopeteria –i s'usa extensament a Cardós, Isil, Andorra, el Ripollès, la Garrotxa, Plana de Vic, el Vallès, Solsona, Balaguer. Per contra, sí que la trobem amb aquests dos valors: 1- Fer ostentació d'alguna cosa; 2- Fer ostentació. De **galejar** se'n pot desprendre fàcilment **galejador(a)** que tan coneguts són a la vila de Centelles i que malauradament no trobareu al DIEC.

Us animem a seguir aquesta secció i us convidem a fer-nos arribar consultes i comentaris a través de **vic.ass@cpnl.cat**

Oficines i serveis:
granollers@cpnl.cat
ripolles@cpnl.cat
vic@cpnl.cat

www.cpnl.cat/xarxa/cnlosona/

ENGLISH IN A BITE

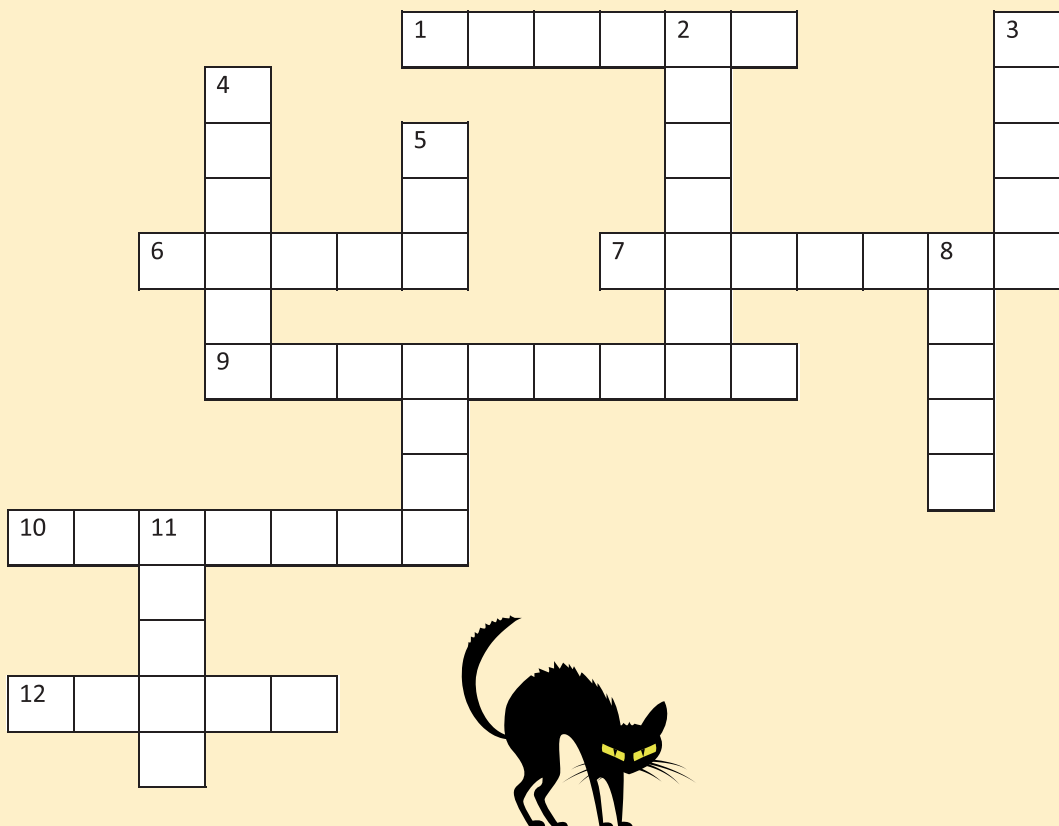

ANGLÈS

"Double, double toil and trouble"

Regular readers of *English in a Bite* will know that the writers of this section love Halloween! This year, we've prepared a special crossword for you to test your knowledge of all things Halloween.

By the way, do you know where the line "*Double, double toil and trouble*" comes from? We'll give you a clue: it's a famous play about a murder, and includes the Three Witches.

CATALÀ

"Doble treball i tribull"

Els que sigueu lectors habituals d'aquesta secció sabreu que les autores i autors de la secció adoren Halloween! Aquest any, hem preparat uns mots encreuats especials perquè proveu els vostres coneixements d'aquesta festa.

Per cert, sabeu d'on prové el vers "*Double, double toil and trouble*"? Us en donem una pista: és una obra famosa d'un assassinat i també hi surten tres bruixes.

Across	Down
1. The day of the dead is celebrated in this country.	2. Young (and old!) love to dress up in ____
6. This town is said to be the most haunted in the USA, and it famous for its witch trials.	3. The word witch comes from "wicca", and old English word meaning "wise ____".
7. This large vegetable is carved into decorative lanterns for Halloween.	4. According to superstition, you should hold your ____ when you pass a cemetery.
9. Samhainophobia is the fear of ____	5. A witch's pet is called a ____
10. Mischief Night, when children play pranks and engage in vandalism, is on the 30 th ____	8. The people who introduced the tradition to the USA were ____ immigrants.
12. ____ cats are said to bring bad luck.	11. Children go to houses and shout "Trick or ____" on Halloween.

Les solucions de la setmana anterior:

■ 1e; ■ 2c; ■ 3k; ■ 4a; ■ 5h; ■ 6l; ■ 7b; ■ 8j; ■ 9d; ■ 10i; 1

MÚSICA

EL CLÀSSIC

Jaume Espuny

The Kinks
'Arthur'

Castle Music Ltd., 1969

El nom sencer del disc és *Arthur (Or the Decline and Fall of the British Empire)* i és una de les quatre obres mestres inqüestionables dels Kinks, que en el seu moment no va tenir gaire èxit però que ha influït poderosament en molts grups posteriors. És el pop-rock portat a la màxima expressió. Les cançons havien de formar part d'una sèrie de televisió que explicava les vicissituds d'un anglès de classe treballadora, Arthur, que a la postguerra havia d'emigrar a Austràlia, però al final la sèrie es va suspendre. El líder del grup, el gran Ray Davis, ens parla a les cançons, amb tota la ironia del món, d'això, de l'Imperi Britànic, és a dir, del patriotisme, de l'orgull de ser anglès, de l'autoritarisme militar, dels estralls de l'època victoriana, del capitalisme salvatge, dels horrors de la guerra, etc., tot embolcallat amb unes melodies precioses marca de la casa, des de la popular i alegre "Victoria" fins a l'última, "Arthur", passant per la mandro-

sa "Drivin", la llarga "Australia", la melancòlica "Young and Innocent Days" o l'antibel·licista radical i esfereïdora "Some Mother's Son". A mi, però, la que m'agrada més és "Mr. Churchill Says", amb els seus constants i sorprenents canvis de ritme; de fet, semblen quatre cançons en una. Els Kinks no van tornar a fer un disc tan bo, però algunes vegades s'hi van acostar, fins que es van separar el 1996.

EL TEST
Josep Lluís Ramell

Primer instrument que vas tocar? La guitarra. **Primer grup del qual vas formar part?** Sociedad Anónima, un grup de patxanga. Després vaig estar amb Relics, ja més professional. **Primer disc que et vas comprar?** *Back In Black*, d'AC/DC. **Quants discos tens?** Uff! En vinil uns quants i en CD també molts. **Salva'n tres.** *Victims Of The Future*, de Gary Moore; el *Directo de Los Secretos*; i el *Back In Black*, d'AC/DC. **Grups o músics de capçalera.** Ara m'agraden tots els estils menys el reggaeton i la música disco. **Un concert (com a públic) per recordar.** El de Queen al Mini-estadi del Futbol Club Barcelona.

NOTES

Els videoclip tornen a la televisió nacional

Després d'anys de deserts o de confinament en espais destinats a infants al Súper3, finalment la televisió nacional de Catalunya ha recuperat un espai dedicat a videoclips. Es titula *Clipping* i es va estrenar dissabte passat al Canal 33 amb la intenció de donar a conèixer tot el que es factura al món musical nacional. El programa, que s'emet els dissabtes a 1/4 d'11 de la nit, compta amb seccions fixes com el videoclip preferit d'algun personatge mediàtic (en el primer capítol l'escriptor Màrius Serra va recomanar un clip històric dels Amics de les Arts); el videoclip de la setmana, on un artista s'introdueix el seu propi clip, i també hi ha una secció dedicada als *Fabricants de clips*, on un realitzador explica les seves creacions (al primer capítol Lyona va fer un repàs a la seva trajectòria com a directora de clips de bandes com Love Of Lesbian o Mürfila). De moment la primera temporada de *Clipping* té 22 capítols i qui se n'ha fet càrrec és l'artista barcelonina Mar Orfila.

Miki Núñez prepara el segon

Aquesta setmana ha començat el compte enrere pel segon disc de Miki Núñez. Després d'arrasar amb *Amuza* i d'aconseguir que *Escriurem* acabi sent segurament la cançó més radiada

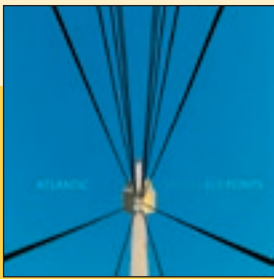
del 2020, el terrassenc ha presentat *Viento y vida*, un nou single que serveix d'avançament del seu nou àlbum que havia d'aparèixer aquesta tardor però que per culpa de la pandèmia s'ajornarà uns mesos. La cançó compta amb la col·laboració de la banda Despistaos i va acompanyada d'un videoclip.

NOVETATS DISCOGRÀFIQUES

Jordi Sunyer

SIDONIE
'El regreso de Abba'

Doble salt mortal dels Sidonie. Després de més de 20 anys de trajectòria els barcelonins continuen sorprenent a tothom i ara s'han tret de la màniga una obra del tot inèdita: un doble disc conceptual que ve acompanyat de la primera novel·la que escriu el seu vocalista, Marc Ros. Tot i que per engolir el disc no cal devorar el llibre, l'ideal és consumir-ho tot alhora. Musicalment, el grup creix i fins i tot gosa sumar alguns ritmes llatins al seu pop-rock psicodèlic i, per primera vegada, també s'han atrevit a gravar un tema en català, *Portlligat*. Genis i figures.

ATLÀNTIC 'Volem els ponts'

Es diuen Atlàntic però són un grup mediterrani originari del País Valencià. I amb *Volem els ponts*, el quartet que lidera Josep Bartual es consolida com una de les formacions de power-pop més interessants del panorama nostrat després d'haver debutat amb *1976* (2016) i *Atlàntic* (2014), dos EP autoeditats pel mateix grup. El treball és íntegrament en català amb lletres quotidianes i desenfadades obertes a moltes interpretacions; tantes que encara no sé si volen els ponts perquè els estimen molt o perquè els voler fer saltar pels aires.

ARA VA DE BO
'Les sessions d'El Gripau Blau a Ràdio Estel'

El 2015 l'històric grup de música infantil Ara Va De Bo va deixar definitivament els escenaris. Les *hostilitats*, però, no van cessar i des de llavors en cap moment han entregat les guitarres, sinó que s'han dedicat sobretot a fer un programa de ràdio setmanal amb contes, cançons i poemes. Aquest espai s'emet a Ràdio Estel, es diu *El gripau blau*, encara està en actiu i ara es pot escoltar en format de disc enllaunat amb un total de 22 dels experiments que s'hi han fet amb la complicitat d'escoles, escriptors i músics professionals.

TECNOLOGIA

Arnau Jaumira

La bici elèctrica de Harley Davidson

Si hi ha una marca emblemàtica en el món de les motos i que gairebé tothom és capaç d'associar a un model concret, aquesta és la Harley Davidson. Durant els darrers anys la marca americana, fundada a Wisconsin el 1903, s'ha anat readaptant al moment actual i si l'hivern passat anunciaven el llançament d'una moto elèctrica, ara ho

fan amb una bicicleta elèctrica, la nova Serial 1.

Aquest dimecres es van conèixer els primers detalls d'aquesta bicicleta, que tot i ser nova tindrà un disseny evocador dels primers dissenys de la marca, a principis del segle passat. El nom, de fet, no deixa gaire espai a la imaginació perquè la primera moto de Harley es deia Serial Number One. Més de 100 anys després, Harley ha volgut

La Serial 1 barreja història amb modernitat i s'inspira en la primera moto de la marca americana

reproduir aquell model però en una bicicleta.

Una Serial 1 que a primera vista ja ensenya aquesta combinació antiga amb la modernitat actual. Rodes blanques, seient de cuir i punys a joc però alhora fre de disc i llums led.

De moment hi ha poca informació perquè la marca només ha avançat les primeres imatges per poder veure el disseny i la seva inspiració però no ha desvelat encara ni les característiques tècniques ni tampoc el seu preu ni data de llançament.

Segons un compte enrere que hi ha a la web de la Serial 1, les novetats es desvelaran el proper 16 de novembre.

Llavors es podrà conèixer on s'amaga la bateria i el motor de la bicicleta i detalls més tècnics.

Harley Davidson, que ja ha vist que les vendes de motos han anat caient, continua treballant a crear altres bicicletes i motos elèctriques i fins i tot una petita scooter.

La indústria de l'espai és una de les que té més camp per recórrer. El govern de Catalunya conscient d'això ja ha començat a posar-hi mà i dimarts va aprovar l'estratègia d'*Economia de l'Espai* que preveu que generi 1.200 llocs de feina i 280 milions d'euros de facturació anual. La nova estratègia també preveu la creació de l'Agència Espacial de Catalunya i el llançament dels dos primers nanosatèl·lits durant el primer semestre de 2021.

En aquesta nova economia de l'espai es vol impulsar un "nou sector econòmic d'alt valor afegit i generador d'oportunitats, de creixement econòmic i d'ocupació". Catalunya es posa al nivell de països com els Estats Units, el Canadà, Luxemburg, Finlàndia, Singapur i els Emirats Àrabs, que ja tenen una estratègia en l'àmbit del NewSpace.

El llançament d'aquests dos nanosatèl·lits, previst per al primer semestre de 2021, per-

metrà a l'administració disposar de cobertura en zones del territori que a data d'avui no estan cobertes i, alhora, l'obtenció d'imatges de la Terra des de l'espai en diferents bandes espectrals per desenvolupar noves solucions tecnològiques que permetin millorar els serveis de la Generalitat de Catalunya i de diferents sectors pro-

ductius de l'economia i societat catalana. La integració de xarxes de comunicacions de nanosatèl·lits i tecnologia 5G permetrà disposar de cobertura homogènia d'internet de

les coses arreu del territori i complementar així les cobertures dels operadors.

En només cinc anys es preveu multiplicar per 2,5 el nombre d'empreses que avui es dediquen al sector.

Està previst que l'any vinent es llancin dos nanosatèl·lits per ajudar a la cobertura 5G i a obtenir imatges

Preparen una NASA catalana pel 2021

Arriba el 'Tinder' de Facebook

Tot i que ja fa un any que es va posar en marxa Facebook Dating, no va ser fins la setmana passada quan el servei va entrar en funcionament a Europa. Rebatejada com a Facebook Parejas, l'aplicació per trobar parella ja està disponible per a tothom (major d'edat) que tingui compte a Facebook i vol fer la com-

petència directa a Tinder, tot i que la forma de funcionar és en certa mesura diferent.

La principal diferència és que ja no és una aplicació diferent sinó un apartat de l'aplicació de Facebook, això sí, actualitzada a la darrera versió disponible. Una altra gran diferència és que no s'ha de moure el dit cap a la dreta o l'esquerra com es fa a Tinder sinó que es pot comentar directament al perfil o enviar

Després d'estrenar-se fa un any a altres països, ara arriba a Europa amb el compromís de fer un bon tractament de dades

un 'like'. Si la persona està interessada pot contestar o obviar-ho per complet. També hi haurà l'opció de fer una videotrucada, com a pas previ a una cita en persona.

El punt de partida no és que es lligui amb els amics que tinguem a l'aplicació però sí que hi ha l'opció de connectar el perfil de Facebook

amb el de Facebook Parejas amb l'opció *Pasión Secreta*. També hi ha l'opció de jugar a fer de cupido i aparellar un perfil que trobem amb algun dels nostres amics amb els quals poden congeniar.

L'aplicació està protegida per DRM (Gestió de Drets Digitals) i per tant no permet fer captures ni d'imatge ni

de vídeo de la forma habitual. La normativa per al tractament de dades d'Europa ha fet endarrerir el llançament de Facebook Parejas i finalment surt al mercat amb el compromís que la informació de Facebook Dating i la de Facebook no es barrejaran.

ECONOMIA

ELS PARQUETS

Joan Carles Arredondo / @joancarredondo

L'IVA SANITARI I L'EFFECTE PAPALLONA

L'anomenat efecte papallona (l'aletieg d'una papallona en un extrem del món pot provocar un huracà a l'altra punta) té aplicacions en tota mena d'àmbits i no només en la física, que és d'on parteix la idea original. També ho és per a algunes mesures econòmiques, com és el cas de l'aplicació de l'IVA als serveis sanitaris i educatius privats que ha estat sobre la taula del Consell de Ministres de l'Estat en la discussió prèvia dels pressupostos de l'any que ve, i que si no acaba prenent forma és perquè no hi haurà garanties de consens parlamentari.

L'efecte papallona és aplicable a aquesta mesura perquè, si bé la tendència immediata és a pensar que és una decisió que afecta els col·lectius benestants que es poden permetre acudir a la sanitat o a l'educació privades, l'efecte es generalitza, perquè pot comportar modificacions de comportament que, per exemple, suposin una càrrega més gran per als sectors públics i la despesa acabi resultant més elevada que els ingressos. Per això, és necessari deixar de banda alguns apriorismes ideològics abans de concloure si ha de ser una mesura positiva o no. Generalment, el simple esment a la introducció de noves figures fiscals genera aplaudiments i xiulades, gairebé a parts iguals, entre els defensors més extrems de l'intervencionisme estatal i els que el voldrien mínim. Com els clàssics al futbol, sempre hi haurà aficionats extrems que consideraran que la jugada polèmica es va resoldre amb penal de manera justa o els que la consideraran injusta. També hi haurà els que no són aficionats ni d'un equip ni de l'altre, que intentaran valorar la jugada abans de posicionar-se.

L'aplicació d'un IVA sobre uns serveis que n'estaven exempts des de fa una pila d'anys tampoc no deixa indiferents els defensors extrems de reduir al màxim els impostos perquè aplicar-los són una trava al bon desenvolupament de l'economia i els que consideren que els impostos són la fórmula per reduir desequilibris i garantir uns mínims estàndards d'un estat del benestar que ha de garantir el sistema públic. Blanc o negre. I, com sol passar, moltes gammes grises entremig.

L'aletieg de la papallona arrenca en la gènesi

mateixa de la mesura. És un fet cert que l'Estat necessita recaptar més. Ho necessitava abans de la pandèmia, perquè els números no havien arribat a quadrar mai. L'Estat recapta menys que els seus socis europeus, la despesa no està del tot controlada i els exercicis han acabat amb dèficits superiors al compromís adquirit en l'arrencada dels exercicis. Tot això deriva en el fort endeutament que ja s'havia acumulat. La pandèmia ha incrementat aquests problemes: la recaptació serà baixa perquè molts sectors no disposaran d'ingressos per pagar i hi ha menys treballadors actius; la despesa s'incrementa perquè són necessaris més recursos per atendre la població que ha emmalaltit i calen molts diners per aturar l'hemorràgia econòmica que pateixen alguns sectors i treballadors que, sense els fons públics, haurien quedat sense ingressos. Menys ingressos i més despesa és la fórmula que portarà a grans endeutaments.

Per això, es plantegen noves formes d'ingressar i la sanitat i l'educació privades eren sectors en els quals fins ara el gruix de l'activitat estava exempta d'IVA. Els càlculs de l'Autoritat Independent de Responsabilitat Fiscal (AIReF), organisme consultor en matèria fiscal, indiquen que aplicar un 21% d'IVA a aquestes activitats comportaria ingressos de 3.400 milions d'euros.

És defensable que aquests són serveis que es poden permetre les classes benestants i que, per tant, la mesura estaria emmarcada en el precepte de progressivitat (la redistribució resultat que

pagui més qui més ingressa) que, suposadament, té la política fiscal espanyola. Si no s'apliquen matissos a aquesta afirmació, és cert que s'estava incentivant fiscalment les classes benestants i això, de progressiu, en té poc.

Aquest relat té alguns punts febles. El primer és que una mesura d'aquest estil tindria una repercussió calculada de 1.300 euros per família usuària d'aquests serveis. Un impacte prou important com per pensar que, tenint com tenen alternatives menys costoses (la sanitat i l'ensenyament públics tenen pocs conceptes pels quals s'ha de pagar –algun copagament en medicines o els llibres escolars, per posar un exemple de cada sector–), els converteix en una alternativa en cas que els usuaris actuals dels serveis privats no puguin o no vulguin assumir el sobrecost que els suposaria aquest IVA

del 21%. Això comportaria que la sanitat pública hauria d'assumir més servei –per tant, més despesa– en un context que ja és prou sabut que no és el més favorable per incrementar gaire l'activitat. Es dona per tant un efecte contradictori: volent recaptar més, s'acaba gastant més.

També passa que els cobraments d'IVA en la sanitat privada en d'altres països té com a contraprestació que alguns dels serveis que a l'Estat no formen part del catàleg d'oferta pública –com part dels odontològics– sí que hi estan inclosos. Alguns dels serveis sanitaris sobre els quals s'està plantejant d'aplicar l'IVA –fisioteràpia, logopèdia, podologia o la mateixa odontologia– no tenen totes les prestacions incloses en el catàleg públic i, per tant, afecten tota la població. Efecte papallona: l'IVA sanitari no és només una qüestió de rics.

Punts a favor i punts en contra. En la gamma de grisos també hi hauria d'haver punts intermedis en la mateixa mesura. Si aplicar l'IVA ha de ser imprescindible, per què es planteja necessàriament als tipus màxims?

INDICADORS

Menys vendes industrials

La facturació de la indústria a Catalunya durant el mes d'agost va caure un 12,2% respecte al mateix període de l'exercici anterior. Segons l'Institut Nacional d'Estadística (INE), és un descens més accentuat en comparació amb el juliol, quan la xifra de negocis del sector va caure un 10,3% interanual, però menor a l'abril i maig, quan les vendes de la indústria van caure un 40,8% i un 35,4%, respectivament.

Patents en pandèmia

El nombre de patents a l'Estat s'ha disparat durant la pandèmia. Segons l'Oficina Espanyola de Patents i Marques (OEPM), la xifra de patents i models d'utilitat ha crescut un 80% entre maig i setembre respecte al mateix període de l'any passat. Bona part dels nous productes estan enfocats a combatre l'expansió de la Covid-19, prevenir contagis o resoldre les noves necessitats en la represa.

ALEGRIA INTERIOR

Jordi Soler / jordi@alegriainterior.com

Fondre bombolles

És indiscutible que ara ens toca viure una etapa certament convulsa, on tot s'accentua més que mai. Els que la viuen amb més intensitat són evidentment els que han patit una pèrdua d'un ésser estimat o els que els ha afectat la salut. També hi ha totes les famílies i empreses que han vist com la seva situació econòmica ha empitjorat dràsticament o molts sectors com el sanitari que han col·lapsat per no poder atendre l'excés de demanda. Fins aquí crec que no he dit res de nou i no vull entrar en valoracions que no em pertoquen, però sí que m'agradaria compartir una reflexió particular.

En la programació neurolingüística es parla molt de les posicions perceptives i de la importància de saber afrontar una situació des de tots els punts de vista possibles. Si trio el paper d'observador i deixo la distància suficient puc veure com apareix davant meu un univers nou farcit de bombolles. I no, no parlo dels grups bombolla que apliquen a escoles i empreses per tal d'evitar l'ex-

pansió del contagi, parlo d'una infinitat de mons diferents on les persones que els habiten viuen una realitat molt distanciada. D'alguna manera aquestes bombolles són transparents i permeten a les persones d'una bombolla adonar-se que hi ha altres realitats a part de la seva, que la reconeixen però que hi ha alguna força superior a ells que els impedeix fusionar-se amb la resta. Si juguem a posar etiquetes a les bombolles indicant la principal prioritat o preocupació dels seus ocupants podem llegir coses semblants a "pagar el proper lloguer", "recuperar la salut", "aixecar el negoci", però també coses com "on anirem a esquiar aquest hivern", "trobar un lloc per anar a sopar el dissabte vinent", "comprar un híbrid o un gasolina"... La paradoxa és que al final el que no té altra preocupació que triar un destí per anar de vacances acaba contribuint amb el seu consum a pagar el lloguer del que no sap com arribar a final de mes.

Recordo de petit quan jugava a fer bombolles de sabó que el vent se les emportava i en alguns casos les ajuntava formant un tel·lur infranquejable entre elles. No es tracta d'enganyar-nos pensant que som molt empàtics perquè entenem les desgràcies dels altres i els compadim. No n'hi ha prou de dir que sabem que hi ha gent que ho passa molt malament, cal sortir de la bombolla en la qual estem acomodats i passar a l'acció, encara que això impliqui certes renúncies.

Sabrem que hem aconseguit sortir-ne quan deixem d'estar còmodes sent simples observadors del nostre entorn. D'alguna manera la passivitat justificada ja no tindrà sentit per nosaltres i ens caldrà començar a fer, encara que amb passes curtes, un camí que ens ajudi a eliminar barreres. Acompanyar, escoltar més, dedicar temps als altres, transgir, participar en iniciatives col·laboratives, deixar de parlar dels problemes i començar a resoldre'ls pot ser un bon principi perquè algunes bombolles es fonguin i permetin que cada cop més gent aconsegueixi alliberar-se de la seva gàbia cristal·lina.

L'HORÒSCOP

Dhanna Astròloga

Del 30-10-2020 al 05-11-2020

ÀRIES (Del 21 de març al 20 d'abril)

Tens molta energia per cremar, i si no fas activitats que et cansin podries usar-la contra tu mateix o els qui estimes. Sigues prudent i compta fins a deu. Tot passarà.

TAURE (Del 21 d'abril al 20 de maig)

Mentre alguns entren en pànic, tu t'ho agafes amb més tranquil·litat. Al sector laboral pots rebre un ajut o una bona empenta per progressar. Millores en qüestió de salut.

BESSONS (Del 21 de maig al 21 de juny)

Si la teva relació de parella estava a punt d'acabar, pot ser que en aquests dies parleva d'una nova oportunitat. Cerques amistats del passat amb les quals vas perdre contacte.

CRANC (Del 22 de juny al 21 de juliol)

Els objectius professionals es poden veure modificats per les circumstàncies. No donis res per perdut, posa energia en altres sectors i ja vindrà una altra oportunitat.

LLEÓ (Del 22 de juliol al 23 d'agost)

Moment de grans preguntes, de reflexionar sobre temes familiars i de fer-se càrrec d'assumptes patrimonials. Si hi havia problemes amb un germà, s'obre la via del diàleg.

VERGE (Del 24 d'agost al 23 de setembre)

Compte amb els oblit, podries perdre alguna cosa important. No deixis de vigilar les teves pertinençes en llocs plens de gent. L'economia s'equilibra i trobes solucions.

BALANÇA (Del 24 de setembre al 23 d'octubre)

Venus al teu signe et fa cercar l'estabilitat i la millora de les relacions socials. Estàs més radiant i atraus les mirades. Lluites pel teu espai, estàs més territorial.

ESCORPÍ (Del 24 d'octubre al 22 de novembre)

És moment de ser més prudent en l'àrea de la salut. Si alguna cosa no va bé, posa-hi remei, no ho deixis passar. L'amor pot sorgir amb una persona del grup d'amistats.

SAGITARI (Del 23 de novembre al 21 de desembre)

Et reafirmes amb contundència davant el que no creus just, però no caiguis en la violència verbal. Usa els teus talents per relaxar-te i millorar la connexió amb tu mateix.

CAPRICORN (Del 22 de desembre al 20 de gener)

El futur et preocupa una mica. Fas massa cabòries i pots acabar estressat. El moment present és el més cert que tens, improvisa més. Trucada o missatge d'algú del passat.

AQUARI (Del 21 de gener al 19 de febrer)

La tensió entre la Casa XII i la III pot fer que desconfiïs de l'entorn en general. Estàs inquiet i dones voltes a les coses, però si fas més exercici descansaràs millor.

PEIXOS (Del 20 de febrer al 20 de març)

Pots estar desconnectat de la realitat que t'envolta, endinsat en el teu món, on tot és possible. Cerques oasis de pau. Gratificants converses amb persones que viuen lluny.

CINEMA

LES CRÍTQUES DE LA SETMANA

Joan Millaret Valls

‘No matarás’

De David Victori

Engolit per la nit

El manresà David Victori ha estrenat l'adrenalític *thriller* *No matarás* després de passar pel 53è Festival de Cinema de Sitges en rang de projecció especial. Victori, a qui Ridley Scott va produir el luxós curtmetratge *Zero* (2015), se serveix de l'actor Mario Casas en un registre inusual per protagonitzar el seu segon llargmetratge després d'*El*

pacto (2018). Amb aquest títol tan contundent de ressonàncies bíbliques, Victori proposa una situació extrema per dur el personatge al límit i posar-lo a prova.

Una ànima cànida, Dani (Mario Casas), que viu entregat a cuidar el pare malalt, no sap què fer amb la seva vida després de la mort del progenitor. Un

ésser encloscat, introvertit, tancat en el seu encapçalament, coneix una estranya noia que li obre les portes del desconegut just el dia que pren la decisió de fer un viatge pel món, pressionat per la seva germana Laura (Elisabeth Larena).

L'encarregada d'arrossegar aquest bon jan a les profunditats insondables d'una nit boja i violenta és Mila (Milena Smit), la clàssica figura de la *femme fatale* del cinema negre, una dona sensual, tan inestable com perillosa. Més enllà d'aquesta trama paranoica d'un home senzill i bo engolit per la nit, i que ens evoca clàssics moderns com *Jo, ¡qué noche!* (1985, Martin Scorsese), sobresurt també el protagonisme de la ciutat, concretament la zona barcelonina de Sant Andreu, mixtura d'habitatges i zones industrials.

Un dels trets estilístics característics d'aquest film és una realització nerviosa, frenètica, sovint càmera en mà i enganxada al cos del seu protagonista. A *No matarás*, aquest descens a l'infern particular de Dani ve acompanyat d'una actuació amb forta empremta de Mario Casas. L'actor sobresurt en aquesta radiografia noctàmbula d'una inaudita transformació personal que fa emergir l'inesperat costat fosc del protagonista.

Joan Salvany

‘Borat 2’

De Jason Woliner

S'hauria de buscar l'1 per veure si ha canviat alguna cosa 14 anys després per al quart periodista més important del Kazakhstan. Una altra seqüela insul-

tant que divideix la nostra societat en dos: els que s'hi peten de riure i els que no. Divertit, doncs, per a alguns, aquest fals documental millora la història

inicial. Sacha Baron Cohen, perduda la sorpresa de la novetat, pot *alegrar* aquest octubre trist a base de ser busca-raons, convertint-ho gairebé en un missatge publicitari en aquesta època d'infinites eleccions mundials.

L'actor ridiculitza el seu país, amb l'encàrrec que ha de fer arribar al president nord-americà: una bonica estrella porno i ministra de cultura anomenada Johnny. Discurs de resistència, essent millor el del primer lliurament, dissortat experiment social.

Sacha torna a viatjar als EUA, aquesta vegada amb la seva filla, Maria Bakalova. La música també és d'un parent, Erran. Amb guió seu, ha dirigit Jason Woliner, primera pel·lícula que ahora ha dirigit Dani Popescu, Manuel Vieru, Alin Popa, Rudy Julianni, Mike Pence, Mary Chanel i Tom Hanks. Tots en aquesta propaganda preelectoral que es diluirà entre tanta mentida digital i televisiva.

Joan Salvany

‘El secreto. Atrévete a soñar’

D'Andy Tennant

Uns protagonistes encantadors (Jason Lucas i Katie Holmes) amb més desig que química així com la resta de protagonistes. A Andy Tennant (*El*

rey y yo) se li sentimentalitza el guió, de Bekah Brunstetter, basat en una novel·la de Rhonda Byrne del 2006, que es mantenia equilibrat, sobre el

pensament positiu. És la síndrome de les sèries, no és que no sàpiguen com acabar-ho sinó que s'ha d'acabar ràpid.

El millor drama romàntic del 2020, sobre el poder del pensament i la naturalitat de la bona gent subjecta al seu destí. Un accident de circulació provoca la trobada d'una vídua amb tres fills que vol ser infermera amb un enginyer *manetes*, inventor i professor universitari. Aquest els porta una carpeta important, que comporta secrets de diversa importància al film.

Després de reparar el cotxe, la teulada i un invent, ajuda, juntament amb un altre pretendent de la jove mare, a suportar una terrible tempesta i fins i tot sembla que aconsegueix pizzes enmig del temporal. Participen en aquest versemblant misteri Jerry O'Connell, Cella Weston, Han Soto, Yohance Myles, Aidan Pierce Brennan, Sarah Hoffmeister i Cory Scott Allen, que són la *família*.

PASSATEMPS

MOTS ENCREUATS

Pau Vidal

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												

HORIZONTALS: 1. Resposta en vers, des de l'església, al consistori. Capdevila / 2. Un volàtil atrapat a l'escocell. O avança la semblança o el so / 3. Estrena de teatre. Dispositiu electrònic de capacitat variable. Al fons del forn / 4. Pandereta en forma d'arracada. Aquella puresa que permet fumar havans / 5. Si no hagués de rumiar tant podria ser cèlebre. Hidrocarbur de vida inferior a deu anys / 6. Anima de quisso. Document per certificar que el càrrec no serà giratori / 7. És a l'ocre com a la crosta el crustaci. Reserva comestible a la carrossa / 8. Diari dirigit per torns. Dels 12 als 16 a estudiar a la presó / 9. Queixes entre els paisans. Expliquin fabulosament. Una enmig de molts / 10. L'únic defecte que no es pot permetre és la indecisió. Un conyac ple de ronya?: no, berruga en un arbre/ 11. Quasi dos. Fa bestieses com ara esperonar la muntura. Quasi dos per dos / 12. Castell àrab fet amb daus. Gran ocell no volador ideal per a un monestir / 13. De l'activitat més representativa. Deshidratat de tant explicar l'acudit.

VERTICALS: 1. Giravolt a l'esmentat diari. Reposicionament que abans es feia per carta / 2. Darrer mos d'espetec. Torna a fer la redacció. Dues sense fronteres / 3. Massa estricta per clavar un revés. Costellada exclusivament de cansalada / 4. Banyat a l'argentina. Agradable, tot i no ser gratis del tot / 5. Un rol incompreensible. Pirata amb gust de xocolata. Fa cap a la reunió / 6. I ara a la negociació. Gas mostassa incorporat a la piperita. Ací quan s'enfila / 7. Que lasciu, es disfressa de siciliana! Utòpic, imaginari / 8. Roma oculta rere un bosc. Surten dels oceans per anar a treballar a la borsa / 9. Segrestador en qüestió de segons. Emprerat per un sol costat / 10. Ambit sense. Paral-lelepípede edificable. Ocell al cau / 11. Aspirant a simpàtic. Rapinyaire que exhala candor i innocència / 12. Clava una bufa per la barbaritat de la venda. Massa cremat a la foto del salconduit.

SUDOKUS

AMIC

Ompliu la quadrícula de 9x9 caselles dividides en subquadrícules de 3x3 amb les xifres de l'1 al 9. No s'ha de repetir cap xifra en una mateixa fila, columna o subquadrícula.

Dificultat: molt difícil

		1					6	
	4		9					2
				7	3	4		
1			3			7	5	
	3				2			9
5	9		1		6			
8				6			3	
			5	9				1
					4			

Dificultat: mitjana

	2			6				
		5						2
6		7	5	8	2	3		
		4				9		
	6	9		3		4	2	
	8		2				6	7
	4	8		2		1		5
						7		6
5				9	8			

SOLUCIONS

2	1	5	8	3	4	6	9	7
4	6	3	5	7	2	8	1	
8	7	9	2	6	1	5	3	4
5	9	7	1	4	6	3	2	8
6	3	8	7	5	2	1	4	9
1	2	4	3	8	6	9	7	5
9	8	2	6	9	7	3	4	1
3	4	6	9	1	5	8	7	2
7	5	1	4	2	8	9	6	3

Dificultat: molt difícil

5	7	6	1	9	8	2	4	3
9	1	2	4	5	3	7	8	6
3	4	8	7	2	9	6	1	5
1	8	3	2	4	6	9	5	7
7	6	9	3	5	4	2	1	
2	5	4	7	1	6	3	8	
6	9	7	5	8	2	3	1	4
8	3	5	9	1	4	6	9	7
4	2	1	3	6	7	8	5	9

Dificultat: mitjana

T	E	A	T	R	A	L	S	U	A	T
S	D	A	C	A	S	U	A	R	I	
U	R	I	E	N	C	U				
J	U	T	G	E	R	O	N	Y	A	C
A	I	S	N	A	R	I	N	L		
R	O	T	A	T	I	U	E	S	O	
O	C	R	A	C	I	A	R	O	S	
I	S	J	U	R	A	T	O	R	I	
C	E	R	E	B	E	L	D	E	C	A
A	R	E	T	P	U	R	I	T	A	T
V	A	R	I	C	A	P				
O	C	E	L	L	I	M	A	T	G	E
R	E	S	P	O	M	S	O	R	I	V

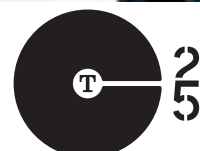
Dificultat: molt difícil

A causa de la Covid-19, les activitats que s'ofereixen es poden veure alterades o anul·lades. Si això passa, ens posarem en contacte amb els guanyadors per comunicar-ho. Disculpeu les molèsties.

el9club

Tel. Informació (de 9 a 13h)
93 889 46 59

Participeu de les ofertes entrant a:
9club.el9nou.cat

cirvianum
TEATRE TORELLÓ
teatrecirvianum.cat

El petit de Cal Eri

presenta **Energia fosca**

MÚSICA

Divendres, 6 de novembre, a les 8 del vespre

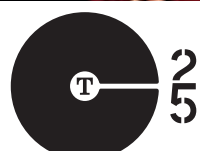
Preu: 12€ anticipada 14€ a taquilla des d'una hora abans

Durada: 1 h 15 min

Oferta
subscriptors

Participeu en el sorteig d'entrades gratuïtes.
Entre a: www.el9nou.cat Sorteig: 3-11-20.

Música

cirvianum
TEATRE TORELLÓ
teatrecirvianum.cat

Els Brugarol, De Ramon Madaula

TEATRE

Diumenge, 8 de novembre, a les 6 de la tarda

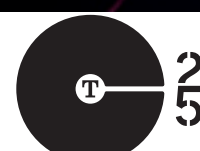
Preu: 18 € anticipada 20 € a taquilla des d'una hora abans

Durada: 1 h 10 min

Oferta
subscriptors

Participeu en el sorteig d'entrades gratuïtes.
Entre a: www.el9nou.cat Sorteig: 3-11-20.

Teatre

cirvianum
TEATRE TORELLÓ
teatrecirvianum.cat

El Espejo Negro (Andalusia) presenta Espejismo

TITELLES PER A ADULTS

Dissabte, 7 de novembre, a les 8 del vespre

Preu: 15 € anticipada 17 € a taquilla des d'una hora abans

Durada: 1 h 30 min

Oferta
subscriptors

Participeu en el sorteig d'entrades gratuïtes.
Entre a: www.el9nou.cat Sorteig: 3-11-20.

Titelles
per adults

CURSETS DE NATACIÓ — 2020

MÉS INFORMACIÓ
T 93 883 34 60
CTV@CLUBTENNISVIC.CAT

Oferta
subscriptors

Mateixes condicions econòmiques que
els socis.

Cursets

Equip de professionals titulats amb una
àmplia experiència en el món
del guiatge i l'esport

Cursos d'iniciació al
NORDIC WALKING

Tel. informació i reserves:

620 76 24 32

www.aquaterraclub.com

Vilanova de Sau

Oferta
subscriptors

2x1 En curs iniciació nordic walking.
Presentant el carnet.

Esport

Visites guiades a una granja de
vaques de llet per a totes les edats

amb obsequi d'un tastet de llet amb xocolata

www.granjacalrei.com

Mas Cal Rei - Santa Eugènia de Berga - Tel. 606 35 08 73 - 669 44 83 01
(cal concertar cita per les visites)

Oferta
subscriptors

2x1 Presentant el carnet
a la granja

Visites
guiades

**APARQUEU
PER 1€ AL DIA**

al pàrquing del
Mercat Municipal de Vic

Abonament mensual fix 25€
(excepte dimarts i dissabtes fins 14h)

Places limitades

Tel. 93 889 36 50

Oferta
subscriptors

Truqueu i us n'informarem

Serveis

Els sortejos sempre es faran a les 10 del matí del dia del sorteig.

Les seves dades personals seran tractades per Premsa d'Osona, SA i CATVL 97, SLU (conjuntament i en endavant, EL 9 NOU) amb la finalitat de fer-lo participar en els sorteigs. Les dades personals, així com imatges i veu, poden ser utilitzades mitjançant els canals audiovisuals del Grup (premsa, ràdio, televisió, internet...) utilitzant els formats i mitjans previstos en cada cas amb finalitats periodístiques. Pot consultar informació addicional sobre els seus drets de protecció de dades a www.el9nou.cat.